

ΔΕΛΤΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΔΕΙΚΤΗ

ENV03: ΣΥΝΟΧΗ - ΑΠΟΚΟΠΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ

ΟΡΙΣΜΟΣ - ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ

Η διαμπερής κυκλοφορία αποτελεί έναν από τα βασικότερα εμπόδια στη συνοχή των οικισμών, πολύ περισσότερο όταν αυτή περιλαμβάνει και διαμπερείς μετακινήσεις. Ο δείκτης προσδιορίζει τα ενδεχόμενα προβλήματα συνοχής και αποκοπής των οργανωμένων οικισμών (δηλαδή οικισμών με κάποιου είδους θεσμοθετημένα όρια) ή πυκνοδομημένων εκτός σχεδίου κατοικημένων περιοχών, λόγω των οδικών αξόνων. Η αποκοπή της επικοινωνίας των οικισμών έχει σημαντικές επιπτώσεις στην πολεοδομική τους οργάνωση, στην εύρυθμη λειτουργία τους και στην ασφάλεια των κατοίκων. Η παράκαμψη των οικισμών είναι ένας από τους βασικότερους στόχους της κατασκευής των μεγάλων οδικών αξόνων όπως η Εγνατία Οδός. Με τον δείκτη ελέγχεται ο βαθμός τυχόν αποκοπής, καθώς και συνοχής των οικιστικών ενοτήτων από τον σχεδιασμό του άξονα της Εγνατίας Οδού και των καθέτων αξόνων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ -ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Πριν την Εγνατία Οδό, το εθνικό οδικό δίκτυο στη Βόρεια Ελλάδα σε πολλά σημεία του διερχόταν μέσα από οικισμούς ακόμα και μέσα από το κέντρο πόλεων (π.χ. Καβάλα), με αποτέλεσμα την αποκοπή των οικισμών με επιπτώσεις στην εύρυθμη πολεοδομική λειτουργία τους, στο περιβάλλον και στην ενόχληση και ασφάλεια των κατοίκων. Η Εγνατία Οδός, όπως και οι κάθετοι άξονες, σχεδιάστηκαν ώστε να παρακάμπτονται οι οικισμοί με αποτέλεσμα τη βελτίωση των συνθηκών της βιώσιμης λειτουργίας τους.

Για τη μελέτη της συνοχής-αποκοπής των οικισμών εξετάστηκαν οι οικισμοί που βρίσκονται σε ζώνη 1 km, πρώτον, εκατέρωθεν του άξονα της Εγνατίας Οδού και, δεύτερον, εκατέρωθεν των 5 καθέτων αξόνων αρμοδιότητας ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε.: (α) Αρδάνιο - Ορμένιο, (β) Κομοτηνή - Νυμφαία, (γ) Ξάνθη - Εχίνος, (δ) Θεσσαλονίκη - Σέρρες - Προμαχώνας, (ε) Σιάτιστα - Καστοριά - Ιεροπηγή/Κρυσταλλοπηγή. Τα αποτελέσματα του δείκτη μόνο για τον άξονα της Εγνατίας Οδού παρουσιάζονται σε προηγούμενα Δελτία Αποτελεσμάτων¹. Στον παρόν δελτίο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του δείκτη για το σύνολο του συστήματος των αξόνων της Εγνατίας οδού και των 5 καθέτων.

Για να εκτιμηθούν οι αλλαγές που επέρχονται με την κατασκευή της Εγνατίας Οδού και των 5 κάθετων αξόνων της υπολογίστηκε ο αριθμός οικιστικών ενοτήτων που

¹ http://observatory.egnatia.gr/factsheets/fs_2008/ENV03_factsheet_2008.pdf

προκύπτουν από την αποκοπή ορισμένων από τους οικισμούς που μελετώνται λόγω της διέλευσης του εθνικού και επαρχιακού οδικού δικτύου. Πριν την κατασκευή της Εγνατίας Οδού και των κάθετων αξόνων, οι οικισμοί που βρισκόταν σε απόσταση 1 km από το εθνικό δίκτυο του άξονα Κήποι-Ηγουμενίτσα σχημάτιζαν 675 οικιστικές ενότητες με μέση έκταση 34,8 Ha και ένα μέσο εκτιμώμενο πληθυσμό 1.157 κατοίκους ανά οικισμό.

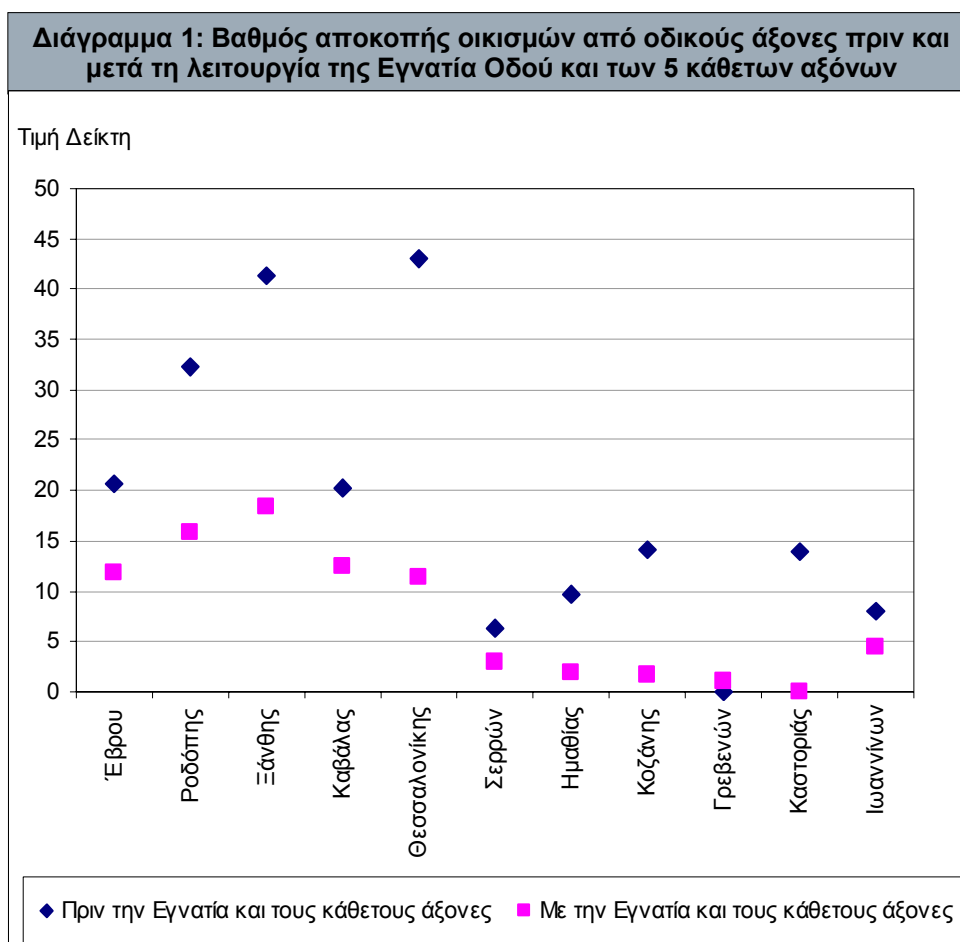
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΛΟΓΩ ΑΠΟΚΟΠΗΣ								
Νομός / Περιφέρεια / Τομέας	Πριν την Εγνατία Οδό και τους 5 Κάθετους άξονες				Μετά την ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού και των 5 Καθέτων Αξόνων			
	Οικιστικές Ενότητες	Μέση έκταση (ha)	Μέσος Πληθυσμός	Δείκτης	Οικιστικές Ενότητες	Μέση έκταση (ha)	Μέσος Πληθυσμός	Δείκτης
Έβρου	90	48,5	1.118	20,8	49	82,0	1.972	11,8
Ροδόπης	55	32,9	1.929	32,3	25	63,1	3.998	15,8
Ξάνθης	60	27,1	1.864	41,3	33	32,1	1.780	18,3
Καβάλας	51	35,4	1.401	20,2	34	57,1	2.107	12,5
Θεσσαλονίκης	104	47,6	1.970	43,1	34	105,9	3.562	11,4
Σερρών	48	28,2	375	6,4	22	52,7	707	2,9
Ημαθίας	33	54,4	1.613	9,8	24	49,7	376	1,8
Κοζάνης	76	36,5	684	14,2	29	39,8	233	1,7
Γρεβενών	-	-	-	-	5	118,1	2.555	1,1
Καστοριάς	41	22,7	771	13,9	24,00	-	-	-
Ιωαννίνων	71	16,8	190	8,0	50	29,3	259	4,4
Θεσπρωτίας	46	19,3	384	9,1	24	23,3	515	5,3
Τρικάλων	-	-	-	-	2	31,4	274	0,2
ΣΥΝΟΛΟ								
Ήπειρος	117	17,8	266	17,5	74	27,4	342	9,2
Δυτική Μακεδονία	117	31,7	714	26,4	58	46,0	876	11,0
Κεντρική Μακεδονία	185	43,8	1.493	63,1	80	74,4	1.821	19,6
Αν. Μακεδονία και Θράκη	256	37,5	1.523	103,9	141	61,0	2.319	53,6
Θεσσαλία	0	-	0	0,0	2	31,4	274	0,2
ΣΥΝΟΛΟ								
Δυτικός τομέας	158	30,5	850	44,0	98	30,1	577	18,8
Κεντρικός τομέας	261	41,7	1.257	78,7	114	67,5	1.449	24,5
Ανατολικός τομέας	256	30,5	1.244	104,6	141	61,0	2.319	53,6
Σύνολο Ζώνης IV²	675	34,8	1.157	224,3	355	54,4	1.547	101,0

Με την κατασκευή της Εγνατίας Οδού και των 5 κάθετων αξόνων, ο αριθμός αυτών των οικιστικών ενότητων περιορίζεται σε 355, δηλαδή μειώνεται κατά 47,4%.

² Περιφέρειες διέλευσης της Εγνατίας Οδού.

Αναλόγως αυξάνεται η μέση έκταση και ο μέσος πληθυσμός αυτών των οικιστικών ενοτήτων.

Με τη χρήση των παραπάνω δεδομένων εκτιμάται ένας δείκτης αποκοπής για την κατάσταση πριν και μετά την κατασκευή της Εγνατίας Οδού και των 5 καθέτων αξόνων. Στο σύνολο των Νομών διέλευσης του άξονα και των 5 καθέτων αξόνων, ο δείκτης αποκοπής μειώνεται από την τιμή 224,3 (πριν την κατασκευή της Εγνατίας Οδού και των 5 καθέτων αξόνων) σε 101,0 (με την ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού και των 5 καθέτων αξόνων), γεγονός που καταδεικνύει μια σαφή βελτίωση της συνοχής και άρα της βιώσιμης λειτουργίας των οικισμών της Ζώνης IV. Η μείωση της τιμής του δείκτη κυμαίνεται σε ποσοστά από 37,8% στον Νομό Καβάλας μέχρι 88,1% στον Νομό Κοζάνης.

Σε ότι αφορά τα αποτελέσματα του δείκτη αποκοπής οικισμών ανά οδικό άξονα, η μείωση κυμαίνεται μεταξύ 31,6%, στον κάθετο άξονα Ξάνθη - Εχίνος, και 60,9% στον κάθετο άξονα Θεσσαλονίκη - Σέρρες - Προμαχώνας. Εντυπωσιακή είναι και η μείωση του δείκτη στον άξονα της Εγνατίας Οδού, από 156 σε 64,8.

Σε επίπεδο Νομών, με την λειτουργία των κάθετων αξόνων εμφανίζεται αισθητή μείωση του δείκτη σε όλους τους Νομούς διέλευσης, με μεγαλύτερη αυτή στον Νομό Ξάνθης, όπου ο δείκτης μεταβάλλεται από 19,9 σε 13,6. Στους Νομούς διέλευσης της Εγνατίας Οδού, έχουμε και πάλι μειώσεις του δείκτη, με μεγαλύτερη αυτή στον Νομό Θεσσαλονίκης από 39,9 σε 10,6.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΛΟΓΩ ΑΠΟΚΟΠΗΣ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑ ΚΑΘΕΤΟ ΑΞΟΝΑ								
Κάθετος άξονας / Νομός	Πριν την Εγνατία και τους Κάθετους Άξονες				Με την ολοκλήρωση της Εγνατίας και των Καθέτων Αξόνων			
	Οικιστικές Ενότητες	Μέση έκταση (ha)	Μέσος Πληθυσμός	Δείκτης	Οικιστικές Ενότητες	Μέση έκταση (ha)	Μέσος Πληθυσμός	Δείκτης
Κάθετος Άξονας Σιάτιστα - Καστοριά-Κρυσταλλοπηγή/Ιεροπηγή (Κ.Α. 45)								
Καστοριάς	38	23,6	824	13,3	24	38,5	1.304	8,1
Κοζάνης	9	35,5	345	0,9	3	49,3	254	0,2
Σύνολο (Κ.Α.45)	47	59,1	1.169	9,3	27	87,8	1.558	4,8
Κάθετος Άξονας Θεσσαλονίκη-Σέρρες-Προμαχώνας (Κ.Α. 60)								
Θεσσαλονίκης	10	24,1	523	2,2	3	42,4	800	0,6
Σερρών	38	31,9	453	5,4	17	59,9	868	2,5
Σύνολο (Κ.Α.60)	48	56,1	975	8,3	20	102,2	1.668	3,3
Κάθετος Άξονας Ξάνθη-Εχίνος (Κ.Α. 70)								
Ξάνθης	24	26,7	2.213	19,9	16	38,5	3.281	13,6
Σύνολο (Κ.Α.70)	24	26,7	2.213	19,9	16	38,5	3.281	13,6
Κάθετος Άξονας Κομοτηνή-Νυμφαίο (Κ.Α. 75)								
Ροδόπης	10	55,4	4.520	8,2	6	92,3	7.534	4,9
Σύνολο (Κ.Α.75)	10	55,4	4.520	8,2	6	92,3	7.534	4,9
Κάθετος Άξονας Αρδάνιο-Ορμένιο (Κ.Α. 80)								
Έβρου	60	36,4	698	11,5	31	72,2	1.371	5,9
Σύνολο (Κ.Α.80)	60	36,4	698	11,5	31	72,2	1.371	5,9
Άξονας Εγνατίας Οδού								
Έβρου	30	72,6	1.958	8,1	18	98,9	3.006	5,5
Ροδόπης	45	27,9	1.353	21,8	19	53,9	2.881	10,2
Ξάνθης	36	27,4	1.631	21,4	17	26,1	367	2,4
Καβάλας	51	35,4	1.401	20,2	34	57,1	2.107	12,5
Σερρών	10	14,2	80	0,6	5	28,5	159	0,3
Θεσσαλονίκης	94	50,1	2.124	39,9	31	112,0	3.830	10,6
Ημαθίας	33	54,4	1.613	9,8	24	49,7	376	1,8
Κοζάνης	67	36,7	730	13,3	26	38,7	230	1,5
Γρεβενών	-	-	-	-	5	118,1	2.555	1,1
Ιωαννίνων	71	16,8	190	8,0	50	29,3	259	4,4
Θεσπρωτίας	46	19,3	384	9,1	24	23,3	515	5,3
Σύνολο (Εγνατία)	483	354,8	11.463	156,0	253	635,6	16.285	64,8

ΜΕΤΑΔΕΔΟΜΕΝΑ

Πηγές

Για τον υπολογισμό του δείκτη χρησιμοποιήθηκαν από την βάση χωρικών δεδομένων του Παρατηρητηρίου, το χαρτογραφικό επίπεδο των ορίων των οικισμών καθώς και το γραμμικό επίπεδο του εθνικού οδικού δικτύου, του άξονα της Εγνατίας Οδού και των 5 καθέτων αξόνων αρμοδιότητας της ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε.: (α) Αρδάνιο - Ορμένιο, (β) Κομοτηνή - Νυμφαία, (γ) Ξάνθη - Εχίνος, (δ) Θεσσαλονίκη - Σέρρες - Προμαχώνας, (ε) Σιάτιστα - Καστοριά - Ιεροπηγή/Κρυσταλλοπηγή.

Μεθοδολογία

Η περιοχή εφαρμογής του δείκτη είναι η ζώνη 1 km εκατέρωθεν της διαδρομής Κήποι-Ηγουμενίτσα στο παλιό εθνικό δίκτυο και στην Εγνατία Οδό, καθώς και των διαδρομών που εξυπηρετούν οι 5 κάθετοι άξονες. Στη ζώνη αυτή γίνεται η επιλογή των πολυγώνων των οικισμών. Το οδικό δίκτυο διαχωρίζεται σε δύο επίπεδα: α) στην κατάσταση πριν την Εγνατία Οδό και τους 5 κάθετους άξονες, και β) στην κατάσταση μετά την ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού και των 5 καθέτων αξόνων. Στη συνέχεια με τη διαδικασία επικάλυψης γίνεται η κατάτμηση των οικισμών με τα δύο παραπάνω γραμμικά επίπεδα του οδικού δικτύου έτσι ώστε να προκύψουν οι οικιστικές ενότητες. Για κάθε οικιστική ενότητα υπολογίζεται αρχικά η έκτασή της και ένας πληθυσμός που της αντιστοιχεί με την υπόθεση ότι ο πληθυσμός ισοκατανέμεται σε όλη την έκταση του οικισμού. Στα αποτελέσματα του δείκτη καταγράφονται, το πλήθος των τμημάτων των οικιστικών ενοτήτων με τον μέσο μόνιμο πληθυσμό και με τη μέση έκτασή τους ανά Νομό, για την κατάσταση πριν και μετά την Εγνατία Οδό και τους 5 κάθετους άξονες.

Η τελική τιμή του δείκτη δίνεται από τη σχέση: Δείκτης αποκοπής = [αριθμός οικιστικών ενοτήτων] x ([μέσος μόνιμος πληθυσμός]/[μέση έκταση]) x (1/100).

Χάρτης 1: Συνοχή - Αποκοπή οικισμών πριν και μετά την Εγνατία Οδό και τους κάθετους άξονες

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 05/03/2009
ΠΗΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ: CORINE LC 2000
ΑΡΧΕΙΟ: M:\GIS\indicators\ENY\ENY03\2009\ημερομηνια_GSR\ENY03_indic09.mxd

ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε.
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ